

להביא מהאיל או מהכבש יצא ידי נדרו בפלגס כיון שאם אינו כאיל הרי דינו ככבש וא"כ גם בלשון בני אדם נחשב זה ככבש או כאיל.

[יש לדקדק בן מלשון הרמב"ם, שמצד אחד פסק (מע"ה"ק טז, ב) לחוש לספק בר פדא שמא כבש שמא איל, ומאידך נקט (שם ב, ו) שמצד שני שהקריב פלגס אין עולה לו מזבח. והלא היה לו לפרש שספק יצא – אך לפי האמור כיון שנתחייב להביא כבש בן שנה (כמבואר במשנת זכחים צ: עפ"י הכתוב), ודאי לא יצא בפלגס].

'האומר הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה והביא שיאור מהו... ספיקא הוא ונפיק' – וייפדו, ויפלו דמיהם לנדבה לתודה אחרת. כן פרש"י (להלן בד"ה מיפק. הרש"ש הגיה בדבריו 'לנדבה או לתודה אחרת'). וכן נקט בתורא"ש, שאין הלחם קדוש אלא לדמיו (וע' בחדושי חת"ס בסוגיא דלעיל).
ואולם הרשב"א הביא בשם התוס' שחולקים וסוברים שאם יפדם קודם שחיטת התודה, הרי כאילו לא הביא כלום [בשביל חברו, וכדלהלן] שהרי אין הלחם מתקדש אלא בשחיטת הזבח. ולאחר שחיטת הזבח שוב אין ללחם פדיון – הלכך יישאר הלחם בלא פדיון, ודינו כדין המביא שמונים חלות לתודתו במקום ארבעים, שלדברי חזקיה (במנחות עח) קדשו ארבעים מתוך שמונים, והרי נשארו ארבעים בשל נדרו [וכתב הרשב"א שלא נתפרש מה יעשו בהם]. וע"ע בספר חדושים ובאורים.

'אלא דרבי יהודה לרבי יהודה. על מה שכתב רש"י שלכך אין לוקים על אכילתו דהויא 'התראת ספק', כבר העירו אחרונים (ערש"ש רעק"א ועוד) הלא כאן הספק אינו רק בהתראה אלא האיסור עצמו מוטל בספק האם עבר משום חמץ אם לא, ולדברי הכל אינו לוקה בספק. [לא נחלקו התנאים אלא כשהוברר לבסוף כשעבר ורק בשעת ההתראה היה הדבר מסופק] אמנם כבר ציינו האחרונים לדברי רש"י בעוד מקומות (להלן פ. פו. וסנהדרין פט:): שכינה 'התראת ספק' על כגון זה [ויש מי שהגיה 'עבירת ספק'. ע' בהגהות ר"י פיק להלן פו].

דף כד

'כשר בכהנים פסול בלויים'. מפשט הברייתא שבסמוך נראה שהכוונה היא לפסול 'שנים' שישנו בלויים ולא בכהנים. אך הרי מבואר בגמרא שלוי זקן כשר לשרת בבית עולמים, ורק במשכן היה פסול למשא. וא"כ קשה לומר שהמשנה שונה דין שאינו נוהג בזמן שנשנית. ולדעת הרמב"ן (בהשגות לספר המצוות שרש ג) שמצוה זו נוהגת לדורות, לכשיצטרכו לשאת הארון ממקום למקום – אתי שפיר. אבל לדברי הרמב"ם (שם) שאין מונים מצוה זו כי לא נאמרה אלא לשעה, קשה.
יש מפרשים (ע' בפירושו רע"ב) כוונת המשנה שפסול 'קול' הנוהג בלויים (כמבואר להלן) ולא בכהנים (עפ"י קובץ ענינים; חדושים ובאורים).

'יכול...' – דברי הימים-א כ"ג, כ"ז וכ"ז (מהגר"א נבנצל שליט"א).

שם משמע שכשהניח ה' לעמו וישכון בירושלים ושוב אין מוטל על הלויים לשאת את המשכן ממקום למקום, לכך הם נמנים מבן עשרים שנה ומעלה. וכן מבואר ברמב"ן (בהשגותיו לספר המצוות שרש ג). וע' גם בספר חדושים ובאורים.

'... כ"ה ללמוד ושלשים לעבודה. מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו ה' שנים שוב אינו רואה... שאני הלכת עבודה דתקיפין'. נראה שזהו ששנינו בן חמש למקרא בן עשר למשנה בן ט"ו

לתלמוד – קבעו זמן למקרא חמש שנים וכן למשנה, אבל ש"ס דתקף, צריך לעסוק בו כל ימיו (תורת חיים).

רבי יוסי אומר ג' שנים שנאמר ולגדלם שנים שלש וללמדם ספר ולשון כשדים. משמע שגם תלמידים משכילים בכל חכמה ויודעי דעת ומביני בינה, כאותם תלמידים שנבחרו שם, פעמים אינם רואים סימן יפה במשנתם. ונראה לפי זה שזה שאמרו 'שוב אינו רואה' היינו בחכמה זו שהוא עוסק בה, אבל אם בא לתלמוד ענינים אחרים יכול לזכות לראות סימן יפה (עפ"י חרשים ובאורים).

'שאני הלכות עבודה דתקיפין'. רש"י פרש, להוריד המשכן לפרקו ולנטותו, להעמיד קרסו וקרשיו והשיר לקרבן בפה ובכלי. ולפי זה יתכן שבבית עולמים אין צריך חמש שנים ללימוד (וכן נראה מפירוש הר"י קורקוס לדברי הרמב"ם הל' כלי המקדש ג, טז). ויש מי שכתב שמשך זמן זה נצרך ללוי הנכנס לשיר – 'שהיא חכמה גדולה וצריכה לימוד המוסיק'א, אבל לשאר עבודות כגון הגפת דלתות וכיוצא אין צריך לימוד (עפ"י כסף משנה שם).

(ע"ב) 'נתמלא זקנו ראוי ליעשות שליח ציבור וליירד לפני התיבה ולישא את כפיו'. הרמב"ן והרשב"א והר"ן פרשו 'ליעשות שליח ציבור וליירד לפני התיבה' – דבר אחד הוא, שלפרש"י 'שליח ציבור' לתקוע שופר ולנדות ולמנות פרנס – הלא שליח בית דין הוא שעושה כן. ועוד, הממונה לצרכי הציבור כגון אלו הוא הנקרא בתלמוד 'חזן הכנסת' ולא מצינו שנקרא 'שליח ציבור'. ומהרש"ל (יש"ש מה) הסכים עם פרש"י שלדבריו מדוקדקת הלשון 'ולירד לפני התיבה', שאילו היה זה פירוש לתחילת דבריו, היה לו לומר 'ליעשות שליח ציבור – לירד לפני התיבה...'. ומה שהשיגו מלשון 'שליח ציבור' – כתב שאין זו השגה, לפי שכלל כל צרכי ציבור כאחת באמרו 'שליח ציבור'.

ומלשון 'ראוי ליעשות שליח ציבור ויירד...' [ולא 'נתמלא זקנו יירד לפני התיבה' או 'כשר לירד'] דקדקו הראשונים שכשצריכים לו ואין שם אחר, יירד לפני התיבה משהביא שתי שערות (כמו ששינו במגילה כד), אלא שאין ראוי לציבור למנותו ש"צ קבוע שאין זה כבוד לציבור.

'ככתבם וכלשונם'

כהנים, במומין פסולים... לויים, במומין כשרים... –

'... וצוה להלביש הכהנים בגדים נאים ומלבושים יפים וטובים בגדי קדש לכבוד ולתפארת, ולא ישמש בעבודה בעל מום, ולא בעל מום לבד אלא הכעורים ג"כ פוסלים בכהנים, כמו שהתבאר בתלמוד זאת המצוה (היינו בעל אף גדול ועינים לא מכוונות – ראה הלכות ביאת המקדש פ"ג ה"ח. הר"י קפאח). ומפני שההמון, לא יגדל אדם אצלם בצורתו האמיתית אלא בשלמות איבריו ויופי בגדיו, והמטרה היא שתהיה לבית גדולה ותפארת אצל הכל. אבל בן לוי שאינו מקריב ואין חושבין עליו שהוא מכפר עונות כמו הכהן שכתוב בו וכפר, אלא המטרה בו היא אמירת השיר לבד, הוא נפסל בקול, כי מטרת השיר ג"כ להפעל הנפש בדברים ההם, ולא יפעלו הנפשות רק לקולות ולנגונים הערבים ועם כלי השיר גם כן (מורה הנבוכים ח"ג מה).

*

וששאלת: אם אדם שפגעה בו מידת הדין שנפלו לו זרועותיו, ראוי להיות ש"ץ – פשיטא דראוי וראוי הוא, ואדרבה מצוה מן המובחר, דמלך מלכי המלכים חפץ להשתמש בכלים שבורים ולא כדרך שרים בשר ודם, שנאמר **לב נשבר וכו'**, דאין נפסל במומין אלא כהנים' (תשובת מהר"ם מרוטנבורג). 'אני אבוא אחריו למלא את דבריו, דהא אפילו ליום שעבודתן בשיר בשילה ובבית עולמים, אפילו הכי אין נפסלין אלא בקול' (ים של שלמה מח).

דף כה

'... הא כל הכלים בין שיש צמיד פתיל עליהם בין שאין צמיד פתיל עליהם מיטמאין'. ואין לומר להפך, הא כל הכלים בין יש צמיד פתיל בין אין צ"פ טהורים – שהרי מפורש בכתוב שכל הכלים מיטמאים באהל; והזה על האהל ועל הכלים (עפ"י רשב"א).

*

ענין השחיטה מספר 'מגיד מישורים' למרן רבי יוסף קארו

'אור ליום שני דפסח

ה' עמך בכל אשר אתה עושה, וכל אשר אתה עושה ה' מצליח ויצליח... ומהכא תדע מאי טעמא אבר מן החי אסור ולא יכלין למיכל מבשרא עד דיתנכס ויחתכון סימני (תרגום: מכאן תדע מה טעם אבר מן החי אסור ואין יכולים לאכול מהבשר עד שישחט ויחתכו סימניו).

הלא לך למינדע רזא דתרין סימנין אינון רזא דיצר טוב ויצר רע. דושט איהו רזא דיצר הרע ובגין כך איהו גמיד ופשיט, דאי יהיב ביה איניש מזונא זעיר, הא איהו מחזי דמסתים ביה וסגי ליה בהכי, ואי בעי בר נש למיהב ביה טובא, איהו מפשיט ומקבל ולא שבע לעלמין. והכי הוא יצרא בישא, דכד איניש צחי בועיר משתייא דישתה – סגי ליה, ואי שתי טובא, מיהדר וצחי ובעי למיהדר ולמשתי ולא שבע לעלמין.

(הלא לך לדעת סוד שני הסימנים, הם סוד יצר טוב ויצר רע; הושט הוא סוד יצר הרע, ובגלל כן הוא מתכווץ ומתפשט, שאם נותן בו האדם מזון מעט הרי הוא נראה כסותמו ודי לו בכך, ואם רוצה לתת בו הרבה הרי הוא מתמתח ומקבל ואינו שבע. כך הוא היצר הרע, כאשר אדם צמא, במעט משקה ששותה די לו, ואם שותה הרבה – חוזר ונצמא ונצרך לחזור ולשתות ואינו שבע לעולם).

וקנה' איהו ברזא דעולם הבא, ביה משבחין לקב"ה וביה נפיק קלא דאינון דעסקין באורייתא. וכמא דעוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה, אלא איהו מתהני ושיאיב מלחותא דעבר בושט. ובגין דא קנה אית בהו עזקאן דא לעילא מן דא, ולעילא מכולהו טבעת הגדולה דמקפת לקנה, ואיהי רמו לבינה, דאיהי לעילא מכל דרגין. ואיהו קו ירוק המקיף את כל העולם.

(הקנה הוא בסוד העולם הבא, בו משבחים לקב"ה ובו יוצא קולם של העוסקים בתורה, וכמו

ג. הלכה כרבי יהודה שהאוכל שיאור בפסח אינו לוקה. ואולם לענין סימני השיאור כתב הרי"ף שהלכה כרבי מאיר, שהשיאור היינו הכספת פנים, וכל ישיש בו כקרני הגבים הרי זה חמץ ממש, שכך נשנה במסכת פסחים בלשון 'חכמים'.
וכתב בחזון איש (ריד) שמשמע [ממה שפרשו ספקו של רבי זירא רק אליבא דרבי יהודה] ששיאור של הכספת פנים להלכה שדינו בשריפה ואין לוקים עליו, ודאי 'בריה' הוא ואין בו צד לומר שמא הוא חמץ ממש, ומה שדינו בשריפה – מדרבנן הוא. ואולם יש מקום להסתפק האם הוא 'מצה' וכשר למצוה ולתודה, או אינו בכלל 'מצה' (ע"ש בחזו"א שמצדד בפרט זה האחרון. וע' שבת הלוי ח"ד מח,ח).
ויש מהאחרונים סוברים שספקו של רבי זירא אמור גם בבצק שהכסיפו פניו, ויש להסתפק שמא חמץ דאוריתא הוא (עפ"י אבן העזר או"ח תמב; משכנות יעקב או"ח קלו).

דפים כג – כד

מא. מנין שהעריפה פסולה בפרה אדומה והשחיטה פסולה בעגלה ערופה?

פרה – בשחיטה כשרה בעריפה פסולה. עגלה – בעריפה כשרה בשחיטה פסולה. ומיעטו זאת מהמקראות שבפרשת עגלה ערופה (העגלה הערופה – זאת בעריפה ואין אחרת בעריפה; וערפו שם את העגלה... – בעריפה ולא בשחיטה) – שלא נלמד בקל וחומר' להכשיר את של זו בזו ושל זו בזו. במסכת כריתות (כה) היה צד לרבא שלדעת רבי שמעון עגלה ערופה שנשחטה כשרה. אך למסקנת הסוגיא שם אין צורך לחדש כן, ומשמע שאין חולק בדין משנתנו.

דף כד

מב. א. באלו גילאים כשרים הלויים והכהנים לשרת בקודש?

ב. קטן ובעל מום, מהם בשירות?

ג. מאימתי ראוי אדם ליעשות שליח ציבור, לירד לפני התיבה ולישא את כפיו?

א. הלויים במדבר, היו נכנסים ללמוד עבודתם בני עשרים וחמש שנה (מבן חמש ועשרים שנה ומעלה יבוא לצבא צבא בעבודת אהל מועד) ומשהגיעו לגיל שלשים התחילו לעבוד (מבן שלשים ושנה ומעלה... כל הבא לעבד עבדת עבודה ועבדת משא באהל מועד). משהגיעו לחמשים – פסולים לעבוד (ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבד עוד).

א. מבואר בדברי הרמב"ם (כלי המקדש ג,ז) שכל בן לוי צריך ללמוד חמש שנים לפני שנכנס לעבודה, ואין חילוק בין תלמיד חזק לחלש (כן נקט בספר הדינים ובאורים, ע"ש). ויש מי שכתב שאם למד בזמן מועט – עובד מיד. ומכל מקום, אעפ"י שנכנס לעבוד מוקדם, אינו נפסל עד חמשים (עפ"י משך חכמה בהעלותך ח,כ).

ב. לוי בן חמשים ומעלה, ממשיך לשמור משמרת אהל מועד, לבל יכנס בו זר. וכן לשיר ולנעול שערים ולטעון עגלות ולהקים ולהוריד בשעת משאות. רק מעבודת משא בכתף חוזר (רש"י בהעלותך ח,כה-כו עפ"י הספרי). והרמב"ן כתב (בהשגות לספר המצוות, שרש ג. וע' בלשונו בפירוש התורה שם) שלא היו מביאים את הלוי המבוגר לשיר ולשאר עבודות פנים, כדי שלא יבוא לישא בארון. לא נכנס אלא לנעילת שערים ולעבודת בני גרשון).

בשילה ובבית עולמים אין נפסלים בשנים (לעבד עבדת עבדה ועבדת משא) אלא בקול (ויהי כאחד רש"י: אפילו זקנים במשמע) למחצצרים ולמשררים להשמיע קול אחד – שצריכים לבשם את קולם שיהא נראה כקול אחד).

א. אין נפסל בקול אלא לשיר, אבל כשר הוא להיות משוער (רמב"ם כלי המקדש ג, ח).
 ב. משמע מדברי הרמב"ם (כלי המקדש ג, ז) שבבית עולמים היה נכנס לשרת משיגדיל, ואינו צריך להמתין לגיל שלשים (עפ"י הר"י קורקוס שם; וכן דייקו מרש"י. ערש"ש; חו"ב).
 ג. הרמב"ם (בספר המצוות שרש ג) כתב שאין למנות אזהרת 'ולא יעבד עוד' במנין המצוות, מפני שאינה נוהגת לדורות. והרמב"ן כתב שנוהגת לדורות [ולכך מנאה בה"ג כמצוה], כי גם בבית עולמים כאשר היו צריכים לשאת הארון במשא, היה הלוי נפסל בשנים.
 הכהנים אינם נפסלים בשנים כלויים (זאת אשר ללויים – ולא אשר לכהנים), אלא משיביא הכהן שתי שערות עד שזוקין – שירתת (רבי חנינא) – כשר לעבודה. רבי אומר: אינו עובד עד שיהא בן עשרים (ויעמידו את הלויים – הם הכהנים, שבכ"ד מקומות נקראו הכהנים 'לויים'. ריב"ל) מבין עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה'. ונחלקו שתי לשונות בגמרא האם לא אמר רבי אלא שאין אחיו הכהנים מניחים אותו לכתחילה, או לרבי פסול מדרבנן, ולדעת חכמים החולקים אין אחיו הכהנים מניחים אותו עד שיהא בן עשרים.

א. להלכה נפסק שהכהן כשר לעבודה משיגדל אלא שאין אחיו הכהנים מניחים אותו לעבוד עד שיהיה בן עשרים (רמב"ם כלי המקדש ה, טו; יש"ש).
 ב. כדן הזקן שמרתת, כך דין חולה הרועד מפני חוליו וכשלון כהו – פסול לעבודה (עפ"י רמב"ם ביאת מקדש ז, יב).

ב. כהן בעל מום פסול לעבודה כמפורש בכתוב [וכן אינו תוקע בחצוצרות. עפ"י ספרי ויקרא לו; ירושלמי יומא א, א], ואילו לוי כשר (זאת אשר ללויים... ומבין חמשים שנה ישוב – זאת ולא אחרת).
 קטן פסול לעבודת כהונה (איש מזרעך לדרתם...).

(וכן בעבודת הלויים, אין הקטן נכנס לעזרה לעבודה כגון לכבדה ולהגיף דלתות, אלא בשעת השיר נכנסים הקטנים לשורר עמהם בפה ולא בכלי, כדי לתבל הנעימה. ראב"י אומר: בארץ היו עומדים ולא בדוכן, ואינם עולים למנין הלויים (עפ"י ערכין יג וברש"י. והרמב"ם פירש בענין אחר והשמיט דין קטני לויים. ע' כס"מ כלי המקדש ה, טו; זבח תודה ערכין).
 שמא שבשמירת המקדש שהיא מחוץ לעזרה – אף קטן כשר (כן נסתפק במנחת חינוך שפח, ב).

ג. נתמלא זקנו – ראוי ליעשות שליח ציבור (לכל צרכיהם, לתקוע שופר ולנדות ול[ה]מנות פרנס. רש"י), ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו.

א. בגדר 'נתמלא זקנו'; כתב מהרש"ל: לאו דוקא אלא שלא יהא נראה כנער, הלכך מסתבר שאם הגיע לעשרים שנה אפילו לא נתמלא זקנו מותר. ולא אמרו 'נתמלא זקנו' אלא לקולא, להכשיר מבין י"ח. ועוד כתב: אין צריך מילוי גמור אלא שיהו שערות גדולות משני צדי הפנים ובצד הסנטר.

ב. פרושו הראשונים (עפ"י מגילה כד), כשהביא שתי שערות יכול מן הדין לירד לפני התיבה, אבל אין זה כבוד לציבור ואינו ראוי למנותו שליח ציבור קבוע [או להתפלל בתעניות ובמעמדות. תוס'] עד שיתמלא זקנו (מדברי רב עמרם גאון המובאים ברמב"ן, וכן מפשט לשון הרמב"ן

והר"ן נראה שאפילו באקראי אין ראוי ליעשות שליח ציבור אם לא במקום הצורך כגון ביטול קדיש וקדושה. וכן כתב בלח"מ (נשיאת כפים טו, ד) בדעת הרמב"ם שאפילו באקראי אל יעבור לפני התיבה).
ג. נשיאת כפים בקטן; כתבו התוס' (עפ"י סוכה מב. וכ"ה ברא"ש שם) שהקטן נושא את כפיו עם הגדולים אך לא בפני עצמו עד שיביא שתי שערות, ובאופן קבוע לא ישא לבדו עד שיתמלא זקנו (כן מפורש בתוס' מגילה כד.). והרמב"ן והרשב"א צדדו לומר שאינו נושא כפים כלל עד שנתמלא זקנו (וכ"כ בלח"מ נשי"כ טו, ד) בדעת הרמב"ם. ובכס"מ נראה שאין הרמב"ם חולק על דעת התוס'. וכן מבואר במהרש"ל. וכתב כן גם בשם הרשב"א והר"ן.

דפים כד – כה

מג. כיצד הכלים מקבלים טומאה וכיצד מטמאים אחרים?

כל הכלים מיטמאים ומטמאים במגעם, בתוכם או בגבם (מכל אשר יפל עליו מהם במתם יטמא, מכל כלי עץ או בגד...), אבל לא באוירם (לכך ייתר הכתוב תוכו בכלי חרס, לומר תוכו של זה ולא תוכו של אחר).

כלי חרס מיטמא ומטמא מאוירו ואעפ"י שלא נגע (...כל אשר בתוכו יטמא – התורה העידה על כלי חרס ואפילו מלא חרדל, אעפ"י שאינו נוגע בכולו (רבי יונתן). ולמדנו גזרה שוה (וערשב"א), מה 'תוכו' האמור לטמא אעפ"י שלא נגע, אף 'תוכו' האמור ליטמא אעפ"י שלא נגע. רבי יונתן בן אבטולמוס), אבל אינו מקבל טומאה מגבו (וכל כלי פתוח – היינו כלי חרס שטומאתו מקדמת ובאה לפתחו) אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא. הא יש צמיד פתיל עליו – טהור אעפ"י שהוא באהל המת [ואין ללמוד ממנו לשאר כלים, שכן נאמר הוא למעט]. וע"ע תו"כ שמיני ז, ה; רש"י ותו"י שבת טז.).

א. כלי חרס שנטמא מתוכו, נטמא גם גבו ומטמא אחרים (תוס' ורשב"א עפ"י תורת כהנים). ויש מי שסובר שאין כלי חרס מטמא מגבו כלל (רשב"ם, מובא בתוס' בכורות לה. ובסוף ספר ראב"ן. וע' גם מרכבת המשנה כלים א, יג בדעת ר"נ גאון).

ישנה דעה הסוברת שכלי חרס שנגעה טומאה בגבו, גבו נטמא מהתורה, ותוכו בלבד הוא שטהור (ראב"ן ח"א נו). אבל דעת שאר ראשונים שהוא טהור לגמרי (ערש"י ותוס' שבת טז. ר"ש ורא"ש כלים ב, א; רמב"ם כלים יג, א).

ב. לדברי הרמב"ם (משכב ומושב ה, ד) זב וכד' שהכניס אצבעו לכלי חרס אינו מטמא אלא אם נוגע בכלי (וי"א בדעתו שהוא הדין לכל אדם טמא. ע' זכר יצחק סו"י נא).

ג. דין אחורי הכלים, ודיני כלי זכוכית – בשבת טז.

הכלים נטמאים בהסט, בטומאות מסוימות, ואפילו כלי חרס, גם הוא מוקף צמיד פתיל – שההסט כמגע בכולו הוא, וכאילו נגעה הטומאה בתוכו (עפ"י תורת כהנים פר' מצורע; נדה ו. ורש"י; תוס' שבת פד:).

דף כה

מד. מה דינם של גולמי כלי עץ ומתכת ופשוטיהם לענין קבלת טומאה?

גולמי כלי עץ [מלבד אותם של אשכרוע וכד' שהם יקרים. משנה כלים] – טמאים, ושל כלי מתכת – טמאים. אלו הם גולמי כלי – שלא נגמרה מלאכתם, כגון כלי עץ שעתידי לשוף, לשבץ, לגרר, לכרכב,